

26. juni 2025
J.nr. 2025 - 4522

Til Folketinget – Sundhedsudvalget

Hermed sendes svar på spørgsmål nr. 579 af 11. juni 2025 (alm. del). Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Kirsten Normann Andersen (SF).

Rasmus Stoklund

/ Matilde Roi Fischer

Spørgsmål

Hvorfor er der så stor forskel på Krakas beregninger offentliggjort på dr.dk 7/6-25 ("Chokeret økonom sår tvivl, om hvad det koster statskassen at hæve cigaretpriiserne") og Skatteministeriets beregninger af et evt. afgiftstab, som blev forelagt i forbindelse med forbyggelsesforhandlingerne i 2023, ved en stigning af prisen på en pakke cigaretter til 100 kr.? Bygger Krakas beregninger også på de angivelige forbedringer af folkesundheden, som angiveligt vil blive resultatet, hvis tobaksafgifterne steg betragteligt, og tobaks- og nikotinforbruget faldt?

<https://www.dr.dk/nyheder/indland/chokeret-oekonom-saar-tvivl-om-hvad-det-koster-statskassen-haeve-cigaretpriiserne>.

Svar

Der er generelt betydelig usikkerhed forbundet med at skønne over adfærdsændringer ved store afgifts- og skatteændringer. Det gælder også, når der skønnes over grænsehandelseffekter ved store afgiftsændringer på cigaretter og tobak.

De afledte dynamiske provenuvirkninger som følge af ændrede tobaksafgifter kan, udover arbejdsudbudseffekten, opdeles i to adfærdseffekter: En forbrugseffekt, som omfatter ændringen i det samlede forbrug af tobak, og en grænsehandelseffekt.

Skatteministeriet og Kraka Economics anvender samme forbrugselasticiteter på cigaretter og røgtobak på hhv. -0,4 og -0,1. Det betyder fx, at når prisen på cigaretter stiger med 10 pct., falder forbruget af cigaretter med 4 pct. Elasticiteten på cigaretter er veldokumenteret og typisk anvendt i litteraturen.

Der er derimod forskel på, hvordan Skatteministeriet og Kraka Economics opgør grænsehandelsfølsomheden og dermed grænsehandelseffekten.

Forskellen i Kraka Economics' og Skatteministeriets grænsehandelsfølsomhed vurderes for det første at skyldes, at Kraka Economics forudsætter en konstant elasticitet, hvorimod Skatteministeriet benytter en lineær sammenhæng mellem grænsehandel og prisforskel mellem lande. Ved store afgiftsændringer har denne regnetekniske forskel betydning for analysens resultat.

Derudover benytter Kraka Economics en grænsehandelsfølsomhed, der tilsyneladende er beregnet på baggrund Skatteministeriets skøn for ændringen i grænsehandlen fra 2019 til 2022. Skatteministeriet anvender omfanget af grænsehandlen fra de senest tilgængelige grænsehandelsdata og benytter ikke ændringen i grænsehandlen fra år til år.

Endeligt benytter Kraka Economics *afgiftsforskelle* til at beregne den nævnte konstante elasticitet. Skatteministeriet anvender derimod *prisforskelle* til at beregne grænsehandelsfølsomheden. Det skyldes, at det er den samlede pris, som forbrugerne observerer og må forventes at reagere på. Kraka Economics anvender *prisforskelle* i deres alternativ model 1, og kommer her frem til et mindreprovenu på over 2 mia. kr.

Derudover er der i Kraka Economics' rapport ikke uddybende dokumentation for deres beregninger, hvilket besværliggør en mere konkret vurdering af deres beregningsforudsætninger.

Skatteministeriet opdaterer løbende beregninger af grænsehandelsfølsomheden i takt med, at der fremkommer nye data for priser, grænsehandel og afgiftspligtigt salg. Det skal understreges, at alle disse elementer eller tolkningen heraf er forbundet med usikkerhed.

Beregningerne er senest opdateret med tal for 2023 i Skatteøkonomisk Redegørelse 2025. Heri skønnes det, at danskernes samlede forbrug af tobak er faldet med ca. 20 pct. efter afgiftsforhøjelserne i 2020 og 2022, der samlet medførte en prisstigning på ca. 50 pct. Det svarer til det fald i forbruget, som Skatteministeriet forventede forud for afgiftsforhøjelserne. Salget af tobak i Danmark er faldet med ca. 30 pct., mens grænsehandlen (inkl. den illegale handel) med tobak skønnes mere end fordoblet. Indtægterne fra tobaksafgifterne er i samme periode faldet med ca. 2 pct. og er dermed på omtrent samme niveau som før afgiftsforhøjelserne. Denne udvikling indikerer, at det markante fald i afgiftsgrundlaget stort set har opvejet den umiddelbare provenuvirkning af de højere afgiftssatser.

Den stedfundne udvikling er på niveau med Skatteministeriets forventninger inden afgiftsforhøjelserne, hvor der blev anvendt samme forudsætninger om grænsehandelsfølsomhed som ved de aktuelle provenuskøn.

I provenuberegningerne i Kraka Economics' rapport indgår ikke skøn for forbedringer i folkesundheden. I Kraka Economics' rapport beregnes herudover ikke en samfundsøkonomisk virkning ved afgiftsændringer.

De opgjorte besparelser i sundhedsvæsenet som følge af en forhøjelse af tobaksafgifterne indgår heller ikke som en del af Skatteministeriets provenuberegning. Det skyldes, at det er en diskretionær beslutning at reducere udgifterne til sundhedsvæsenet. Dertil er der tale om et skøn for sparede omkostninger, der ikke kan henføres til konkrete besparelser på et specifikt tidspunkt. De opgjorte besparelser i sundhedsvæsenet, ved at færre ryger, indtræffer først efter mange års forbrug, mens de statsfinansielle konsekvenser i form af ændrede afgifts- og momsindtægter indtræffer umiddelbart efter, at afgiftsforhøjelsen er trådt i kraft. Skøn over de sparede eksterne omkostninger for samfundet i forbindelse med afgiftsændringer, herunder sundhedseffekter, indgår, når Skatteministeriet skønner over den samlede samfundsøkonomiske virkning af afgiftsændringer.